

POSTANOWIENIE

Dnia 24 lutego 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z wniosku M. K. i J. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.

z udziałem zainteresowanego M. H. i P. Sp. z o.o. w O.

o odpowiedzialność członków zarządu spółki za zaległości składkowe ,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 24 lutego 2010 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawców od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 29 kwietnia 2009 r.,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 29 kwietnia 2009 r. po rozpoznaniu apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O. zmienił wyrok Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w O. z dnia 22 grudnia 2008 r. w jego pkt I i II, wydany przy udziale zainteresowanych M. H. i „P.” Sp. z o.o. w O., zwalniający wnioskodawców M. K. i J. Z. z odpowiedzialności za zaległości z tytułu zaległych składek na ubezpieczenie społeczne oraz na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w poszczególnych miesiącach za okres lat 2000-2001, w ten sposób, że oddalił odwołanie wnioskodawców od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O. z dnia 23 sierpnia 2005 r. (punkt I wyroku), a także nie obciążył wnioskodawców kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej

(punkt II wyroku) i przyznał radcy prawnemu A. B. od Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w O. kwotę 146,40 zł tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej zainteresowanemu z urzędu (punkt III wyroku).

W zaskarżonym wyroku Sąd Apelacyjny uznał, że wyrok Sądu Okręgowego został wydany z naruszeniem art. 116 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2005 Nr 8 poz. 60 ze zm.) w związku z art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst Dz.U. z 2007 r. Nr 11 poz. 74 ze zm.) wskutek błędnego przyjęcia, że ciężar dowodu wykazania okoliczności wynikających z art. 116 Ordynacji podatkowej spoczywał na organie rentowym. Tymczasem spółka nie regulowała żadnych bieżących zobowiązań z tytułu składek już od września 2000 r. i posiadała przeterminowane zobowiązania wobec innych wierzycieli, którzy już do marca 2001 r. uzyskali wobec niej tytuły wykonawcze. Natomiast wnioskodawcy nie wskazali żadnych dowodów na okoliczność, że do kwietnia 2001 r. Spółka nie zaprzestała trwale spłacać zobowiązań wobec wierzycieli, a przede wszystkim wobec organu rentowego. Nie wykazali też, że niezgłoszenie wniosku o upadłość lub niewszczęcie postępowania układowego nastąpiło bez ich winy. Nie można uznać, że objęcie funkcji prezesa Spółki przez W. H. pozbawiło ich faktycznej możliwości pełnienia obowiązków członków zarządu. W świetle art. 203 § 1 k.s.h., w razie konfliktów między organami spółki, członkowie zarządu mają obowiązek działać zgodnie ze swoimi kompetencjami, licząc się z ryzykiem możliwości ich odwołania.

W skardze kasacyjnej pełnomocnik wnioskodawców zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 116 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, utrzymując, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne „polegające na ocenie wyboru priorytetu bądź nadrzędności art. 116 ustawy Ordynacja podatkowa z art. 13 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Sąd I instancji uznał iż skarżący nie mając prawnych i faktycznych możliwości złożenia wniosku o upadłość bądź postępowanie układowe dał wyraźny priorytet przepisowi, zwalniającemu członków zarządu w określonych sytuacjach od złożenia takiego wniosku czyli usprawiedliwienie ich zachowania. Z kolei Sąd II instancji ocenił sprawę diametralnie różnicowanie i stąd istnieje potrzeba ujednolicenia

orzecznictwa w przypadku spraw opartych na tożsamym bądź podobnym materiale dowodowym jak niniejsza sprawa”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie mogła być przyjęta do rozpoznania. Sformułowane w niej zagadnienie prawne dotyczące „priorytetu bądź nadrzędności” art. 116 Ordynacji podatkowej „z art. 131 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych” jest wadliwe i pozorne, skoro art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (w zagadnieniu prawnym omyłkowo wskazano na art. 131 tej ustawy, która nie zawiera przepisu o takiej numeracji) odsyła do stosowania art. 116 Ordynacji podatkowej. Oznacza to, że pomiędzy wymienionymi przepisami nie występuje relacja „priorytetu bądź nadrzędności”, ale art. 31 ustawy systemowej odsyła do odpowiedniego stosowania, między innym art. 116 Ordynacji podatkowej.

Równocześnie autor skargi kasacyjnej - zarzucając naruszenie art. 116 Ordynacji podatkowej - nie wskazał, która konkretnie przesłanka z art. 116 § 1 pkt 1a, z pkt 1b lub z pkt 2 tego przepisu miałyby ekskulplować skarżących, i ograniczył się do mało czytelnego i bezzasadnego wyводу, że „w świetle art. 116 par 1 Ordynacji Podatkowej istnieje konieczność nie przez wnioskodawców a przez ZUS wykazania związku czasowego pomiędzy powstaniem zaległości składowych w stopniu zawinionym a okresem pełnienia funkcji w zarządzie oraz możliwościami z tym związanymi”. Tymczasem to, czy skarżący mieli prawne i faktyczne możliwości złożenia w czasie właściwym wniosku o upadłość bądź wniosku o wszczęcie postępowania układowego należy do sfery ustaleń faktycznych i oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, które przy braku proceduralnych zarzutów kasacyjnych nie poddają się weryfikacji kasacyjnej (por. art. 398³ § 3 k.p.c.). Na gruncie miarodajnych ustaleń stanu faktycznego w sprawie oczywiście wykluczone było podważenie uprawnionej sędziowskiej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz konkluzji prawnych dokonanych przez Sąd Apelacyjny. Jeżeli bowiem zainteresowana spółka znajdowała się w „dramatycznej” sytuacji finansowej i przestała spłacać swoje zobowiązania, to obowiązkiem członków jej zarządu było zgłoszenie terminowego wniosku o wszczęcie procedur: upadłościowej lub układowej. Nie sprzeciwiało się temu poszukiwanie lub znalezienie inwestora „strategicznego”, który jako nowy prezes zarządu spółki

doprowadził wyłącznie do narastającego jej zadłużenia. Skarżący jako członkowie zarządu zainteresowanej spółki, która zaprzestała spłacania swoich zobowiązań, byli zobowiązani do terminowego złożenia we właściwym czasie wniosku o upadłość lub o wszczęcie postępowania układowego i nie mogli skutecznie bronić się zarzutem, że takie działania uniemożliwił im nowy właściciel „strategiczny”, który objął funkcję prezesa zarządu spółki i mógłby przecież zobowiązać się do spłaty długów spółki także w trakcie postępowania upadłościowego lub naprawczego (układowego). Samo subiektywne przekonanie skarżących o niemożności zgłoszenia terminowego wniosku o ogłoszenie upadłości lub o wszczęcie postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości (postępowania układowego) - wynikające z relacji pomiędzy członkami zarządu zobowiązanymi do podejmowania tych prawem przewidzianych czynności a nowym właścicielem i prezesem zarządu spółki nie oznaczało obiektywnego braku zawinienia w niedokonaniu takich czynności i nie wystarczało do uwolnienia się od odpowiedzialności za zobowiązania składkowe spółki z o.o. wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. (por. uchwałę sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2009 r., I UZP 4/09, dotychczas niepublikowana). Skarżący zatem nie „mieli złożyć rezygnacji i odejść z pracy”, ale terminowo złożyć wniosek o upadłość bądź postępowanie układowe, co oczywiście bardziej uchroniłoby interesy zatrudnionych pracowników, aniżeli doprowadzenie lub przyczynienie się do dalszego pogorszenia się dramatycznej sytuacji finansowej spółki, w której byli członkami zarządu. Gołosłowne twierdzenia autora skargi kasacyjnej, że po przejęciu spółki przez „inwestora strategicznego” skarżący byli „jedynie pracownikami na umowę o pracę”, a nie członkami zarządu spółki, nie nadawały się do kasacyjnego rozeznania.

Bez adekwatnych proceduralnych zarzutów kasacyjnych wykluczone było kasacyjne badanie, czy skarżący wskazywali organowi ubezpieczeń społecznych mienie spółki, z którego możliwe było zaspokojenie zaległości składkowych w całości lub w znacznej części (art. 116 § 1 pkt 2 Ordynacji podatkowej). Tego rodzaju okolicznościami ekskulpującymi nie były: nadzieje na „przetrvanie kryzysu” związane z pozyskaniem „inwestora strategicznego”, brak „pełnej i właściwej dokumentacji księgowo-finansowej spółki”, której na stanowiskach członków

zarządu rzekomo nie mieli obowiązku ani możliwości zabezpieczyć, prowadzenie dalszej działalności lub „plan restrukturyzacji przeżycia w tamtych bardzo ciężkich czasach gospodarczych dla małych podmiotów które wówczas powszechnie bankrutowały”.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia do rozpoznania oczywiście bezzasadnej skargi kasacyjnej na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.